СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 110. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, четвер, 8-го червня 1944. No. 110. NEW YORK and JERSEY CITY, Thursday, June 8, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ — ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ — Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016, 4-0807 — THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA — FIVE CENTS ELSEWHERE

МОЛЕБНІ ЗА УСПІХ АЛІЯНТСЬКОЇ ВИПРАВИ ДЛЯ ВИЗВОЛУ ЕВРОПИ

НЮ ЙОРК. — З усіх закутин Злучених Держав наспіли вісти до пресових бюр про великий підйом духа з нагоди успіху у початковій виправі за звільнення европейських народів зпід націстичного ярма. Президент Рузвелт у Вашингтоні вже вдруге вчасі інвазії відозвався до народу з зазивом до засилання молитв до Всевишнього за перемогу справедливої справи. Він теж відчитав осьтаку молитву свого укладу:

Молитва президента Рузвелта:

„Всемогучий Боже! Наші сини, гордощі нашої нації, пустилися сьогодні на великий подвиг, бо підняли борню за збереження нашої Республики, нашої релігії й цивілізації та для освободження людства із терпінь. Веди їх простою й правдивою дорогою; дай силу їхній зброї, міць їхнім серцям, закріпити їхню віру! Вони потребують Твойого благословення. Їхня дорога буде довга й важка... Вони будуть виставлені на тяжкі проби як день так ніч без відпочинку, поки не прийде перемога... Деякі з них цілком не вернуться домів. Осіни їх, Отче, і прийми цих геройських рабів до Твойого царства. А нам, що осталися дома... поможи, всемогутній Боже, присвятити себе на поновну працю у відновленій вірі в Тебе у цій годині великої посвяти".

Конґрес молиться.

Обі палати конґресу у Вашинґтоні перервали наради на вістку про інвазію, а [illegible]пеляни в сенаті і палаті репрезентантів провели м[illegible]тви з проханням до Бога, щоб „наші хлопці-вояки [illegible]ред цього вогненного хрещення піднялися на кр[illegible]ах наших мольб як лицарі за твою справедливу волю"... „Обявися їм, Милостивий Боже у Твоїм милосердю... [illegible] їх серед страшних небезпек саме тоді, коли їхні мечі за справедливість сповняють свою місію".

Маніфестації в цілому краю.

Нарід в цілому краю відчув, що прийшла година солідарности для всіх. Товпи кинулися до церков, епископи і священики відправляли молебні, шкільні діти сходилися до шкільних авдиторій з прапорами, управи торговель позамикали крамниці, в Філядельфії мейор міста вдаряв молотом у Дзвін Свободи, а його голос лунав по цілому краю по радіо, звіщаючи народови нову боротьбу за свободу.

БЕЙРУК ХОЧЕ ПОКИНУТИ УРЯДОВЕ СТАНОВИЩЕ

ВАШИНҐТОН. — Бернард М. Бейрук, спеціяльний дорадник президента Рузвелта для справ продукції і його помічник Джан М. Генкак, внесли резиґнацію зі своїх становищ на руки директора мобілізації Бирнеса. Вони мали випрацювати плян переміни воєнної господарки на мирову. Їхня робота мала покінчитися з днем, коли Німеччина піддасться. Одначе вони зазнали перепон у своїй праці збоку голови Воєнної Продукційної Ради Доналда Нелсона. На знак протесту проти проволікання їхніх плянів вони внесли резиґнацію.

ЦУКОРКИ ДЛЯ АРМІЇ.

НЮ ЙОРК. — Яких 100,000,000 фунтів цукорків буде потрібно для армії впродовж 1944. року, як про це сповістив ґенерал майор Едмунд Ґреґорі на річнім засіданню Краєвого Товариства Цукорників в готелю Валдорф Асторія. Цукорки висилається заморе на продаж між вояків по різних станицях. Крім цього яких 16,000,000 фунтів висилається за море для безплатної роздачі у воєнних смугах. Це звичайно тверді цукорки, які є частиною вояцьких пайків у виряді.

125,000,000 МАП ДЛЯ ІНВАЗІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Воєнний департамент виявив, що для вояків видано 125,000,000, мап, щоб вони вміли точно орієнтуватися вчасі інвазії. Підготова мап була одним з найбільших завдань теперішньої війни. Їх зладжено на підставі фотоґрафічних знимок і тисячів подрібних інформації різних людей з кожної місцевости, до котрої аліянтські військо мають ввійти вчасі інвазії. Департамент війни пригадує, що у війні мапи такі важні як і харчі. До збільшення трудного щів причинилося ще й це, що в Америці не було докладних мап Европи перед війною.

ПРИБУВ ДИПЛЬОМАТИЧНИЙ КОРАБЕЛЬ ҐРІПСГОЛЬМ.

НЮ ЙОРК. — Шведський корабель Ґрипсгольм, який займається перевозом ранених, що їх взаємно вимінюють ворожі воюючі держави, прибув до пристані в Джерзі Сити із 51 раненими американцями.

Департамент стейту відбуває конференції з Міколайчиком

ВАШИНҐТОН. — Едвард Стетиніус, підсекретар стейту, і предствавники бюра для европейських справ при департаменті стейту, відбули конференцію з премієром Польщі, Station Станіславом Міколайчиком, який прибув в Америку на запрошення уряду. Стетиніус заявив, що на конференції говорено зовсім вітверто, одначе не сказав, чи переговори будуть мати який вплив на теперішнє військове положення в Европі на випадок, колиб Червона Армія поновила офензиву на польських землях. Стетиніус сказав теж, що ні польський премієр ні американський уряд не мають ніякої нової пропозиції. Совєтський амбасадор Андрій Громико відбув окремо конференцію з Стетніусом, але про зміст їхньої розмови не звісно нічого.

ДОМАГАННЯ ПЛЕБІСЦИТУ НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ

НЮ ЙОРК. — З нагоди прибуття польського премієра Станіслава Міколайчика до Злучених Держав на конференцію про устійнення східних границь Польщі, Український Конґресовий Комітет вислав телеґрафічну пригадку до стейтового департаменту у Вашинґтоні про це, що східна територія польської держави це українські землі. На цій підставі Український Конґресовий Комітет інформує департамент стейту, що змагання українського населення цих земель є створення самостійної української держави, яке виявилося в проголошенню Західної Української Републики в 1918. році і в злуці Західної України в 1919. році з Українською Народньою Републикою, що проголосила свою самостійність 22. січня 1918. року. Для ствердження правдивого настрою населення на землях України Конґресовий Комітет домагається перевести плебісцит під охороною безпартійної аліянтської адміністрації, а для докладнішого познайомлення з українським питанням пригадує на меморіял Українського Конґресового Комітету висланий до стейтового департаменту дня 9. жовтня 1943. року.

СЕНАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ ВИКОНАННЯ МОСКОВСЬКОГО ПАКТУ

НЮ ЙОРК. — На закінченню шкільного року в Колюмбійському університеті промовляв сенатор Ворен Р. Остин з Вермавнт. У своїй промові він видвигнув справу Московської Декляраціі, проголошену на підставі спільної угоди представників Чотирьох Потуг. Він домагався введення в життя постанов цеї декларації, бо саме тепер приходить на це пора.

Король Юрій взиває Імперію до молитви

ЛОНДОН. — Британський король Юрій візвав у своїй 6-хвилевій радіовій промові Британську Імперію до молитви за успіх інвазії, котру він назвав великою круціятою. Король говорив теж в імені королевої, звертаючися спеціяльно до жінок.

ПРОВІДНИКИ ПОНЕВОЛЕНИХ ПРОМОВЛЯЮТЬ КОЖНИЙ ДО СВОГО НАРОДУ

ЛОНДОН. — За посередництвом британського радія звернулися провідники поневолених народів Европи кожний до свого народу. Виголошено в цей спосіб промови до французів, поляків, норвежців, голяндців, бельґійців і чехів.

У кожній з тих промов провідники народу говорили менше-більше те саме. Вони називали день інвазії найбільшим днем нової історії. Далі взивали своїх земляків задержати спокій, не провокувати ворога до репресій, слухати приказів головної аліянтської команди. Раджено патріотам кожного народу не пориватися передвчасно до зброї, але вижидати злисциплінованo належного менту.

Дещо відмінна від інших була промова французького провідника, ґенерала де Ґола. Він взивав передусім слухати свого комітету, котрий він назвав урядом Франції. Далі взивав патріотів, аби підпорядковували свою акцію під прикази аліянтських військових командантів у Франції.

ПОМЕР ПОЛКОВНИК БЕК

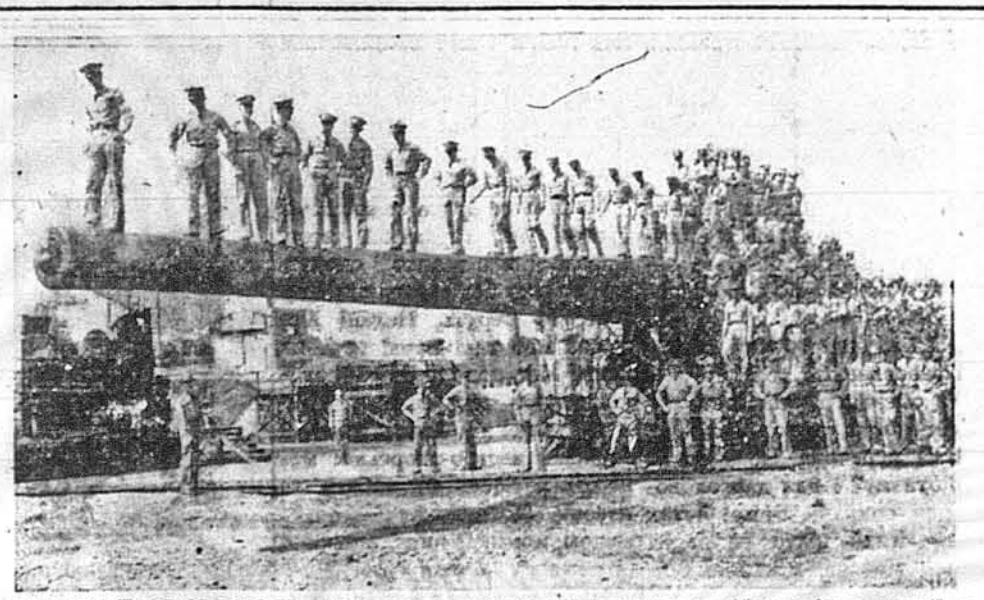
Контрольоване німцями румунське радіо донесло, що коло Букарешту помер полковник Йосиф Бек, що був польським міністром заграничних справ на початку цеї світової війни. Причиною смерти була довга недуга.

Полковник Бек був одною знайвизначніших фіґур так званого полковниківського уряду в Польщі. Він був властивим автором польсько-націстичного зближення, котре, як звісно закінчилося війною Німеччини проти Польщі. По заняттю Польщі Німеччиною Бек з іншими польськими провідниками втік з Польщі поза границю, де він перебував до смерти, загально народом винений за траґічну заграничну по-літику.

ОПЕРАЦІЇ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛІТАКІВ ЗО СОВЄТСЬКИХ БАЗ

АМЕРИКАНСЬКА ЛЕТУНСЬКА БАЗА В СОВЄТСЬКІМ СОЮЗІ. — Більший відділ американських літаків, що осіли тут на американській летунській базі в совєтському союзі, вибрався з неї вже на першу виправу й по рейді на націстичні летунські інсталяції в румунському місті Ґалаті вернувся назад на цю базу.

Британські летуни, теж стаціоновані на тій базі, не дали німецьким летунам найти базу; вони вилетіли проти німецьких літаків, що пішли за американцями в погоню, й в бою знищили шість літаків.

КАДЕТИ ЇЇ ОГЛЯДАЮТЬ. 303 студенти найвищої кляси в військовій академії в Вест Пойнті оглядають цю 16-цалеву гармату підчас своїх відвідин пробної площі в Абердіні, Мериленд, які відбувають закінчуючі школу ученики кожного року. В їх приявности з цеї гармати потім стріляно, аби їм дати поняття про її акцію в війні.

АТЛЯНТІЙСЬКИЙ МУР ПРОЛОМАНИЙ

ГОЛОВНА КВАТИРА АЛІЯНТСЬКОЇ ЕКСПЕДИЦІЙНОЇ СИЛИ. — Тисячі американських, британських і канадійських вояків, під закриттям найбільшого в історії бомбардування з повітря й з моря, проломали зовнішню охорону „европейської фортеці", котру Гітлерівська пропаґанда проголосила неможливою до добуття. Другий комунікат головної кватири аліянтської експедиційної сили, виданий у вівторок перед північчю, подав, що всі початкові висадження військ на сухозем Франції вдалися. Комунікат подав, що місцем інвазії вибрано Нормандію, в північній Франції.

При кінці першого дня інвазії ситуація представлялася в головних пунктах так:

Не дивлячися на те, що ворог наклав різних оборонних засобів і перешкод на побережжю і в морю, які сягали інколи на 1,000 ярдів в глибину на суші, Атлянтійський Мур був проломаний аліянтською піхотою.

Поза Атлянтійський Мур скинено з літаків найбільшу силу вояків, яку колинебудь досі скинено з повітря. Ці війська негайно сильно заатакували німецькі оборонні сили. За обчисленнями німців, ці війська начисляють на принаймні чотири дивізії, з чого половина це американці, а половина британці.

Більшість прибережних німецьких батерій заставило замовкнути бомбардування з літаків, що скинули 10,000 тон бомб, та канонада з 640 гармат на воєнних кораблях. Ця канонада була така завзята, що наприклад британський воєнний нищитель „Тонатсайд" вистріляв усю свою амуніцію вже до 8. години ранку.

Аліянтські летуни доконали в перший день інвазії 7,500 індівідуальних вилетів, а німці усего 50. Ворожі літаки, котрих силу на заході обчисляють на 1,750 літаків, зовсім не вилетіли на бій.

Перший ворожий морський напад на аліянтську інвазійну гармаду відбито з невеликими втратами для Аліянтів; при тому ворогови затоплено 1 тролер, а другий ушкоджено.

В цей спосіб перший день інвазії Аліянти можуть зовсім слушно рахувати на свою вдачу. Завдяки цій вдачі їх війська зовсім добре всадовилися на побережжю й тепер бються з ворогом на просторі якої сотки миль довкола міста Каєну, між Гавром і Шербурґом, 10 миль від морського берега.

ЧОРЧИЛ ПРО ІНВАЗІЮ.

ЛОНДОН. — Британський премієр Винстон Чорчил зложив британському парляментови звіт зо вступних посунень аліянтської інвазії европейського континенту. Чорчил видимо був радий скласти цей звіт. Він подав, що в інвазії взяло участь 4,000 кораблів та 11,000 літаків першої кляси. Він ствердив, що перший день інвазії увінчався незаперечним успіхом, але признав, що рішаючий бій щойно наступить пізніше. Він хвалив пересування військ літаками. Обіцював нові несподіванки для ворога в дальшому поступі війни, котра, за його словами, буде певно зростати в напруженню.

Підчас дебати в парляменті Чорчил подав, що кампанія під Анціом в Італії коштувала Аліянтів 20,-000 вояків, а німців 25,000.

НІМЦІ ГОТОВЛЯТЬСЯ НА ДАЛЬШІ ВИСАДЖУВАННЯ ВІЙСЬК.

ЛОНДОН. — Німецьке радіо доносить про завзяті бої між німцями й Аліянтами в околиці Каєну. Всі аліянтські війська в тій околиці спущено з літаків.

Берлінські військові знавці заповідають у радіових коментарях, що Аліянти певно будуть пробувати висаджувати війська ще й в інших місцях західного побережжя Европи ба навіть можуть попробувати захопити відразу Париж. Відомий коментатор, капітан Серторіус, каже, що дуже можливо, що більшість інвазійної армії ще находиться на морю. Німецький воєнний кореспондент Гейнц Пріт казав, що Аліянти захопили німців у сні.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ГОТОВИТЬСЯ ДО НОВОГО АТАКУ ЗО СХОДУ.

ЛОНДОН. — Британські воєнні знавці сподіваються, що червона армія почне вже в найближчих днях нову офензиву на східному фронті, аби бити німців одночасно з двох боків, як це, мовляв, постановлено в Теґерані.

Совєтський комунікат каже, що в боях коло Ясів, що тривають уже цілий тиждень, червона армія далі відбиває ворожі атаки.

У Москві панує зприводу відкриття другого фронту на заході величезна радість. Московське радіо каже, що міліони совєтських вояків з десятками тисяч літаків і повзів ждуть готові до нового удару.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА. Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue. (with Ukrainian Weekly):	

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Інвазія

Вкінці понеслось по цілому світі слово, що заперло дух сотням міліонів. Проголошено аліянтську інвазію Европи з заходу.

Коротко, зачалась: Інвазія.

Бо якіб досі не були в Европі воєнні операції, теж і аліянтські, всі відчувають, що доперва тепер прийшов рішальний момент: найбільший, найсильніший, найзавзятіший. І справді небувалий досі в історії людства, коли іде про матеріяльні, людські й моральні та ідеольогічні сили, що станули тепер проти себе до бою, з якого має вийти один повним переможцем, а другий цілковито переможеним.

У цю важну хвилину наш президент звернув весь американський нарід у сторону молитви до Всевишнього з проханням ласки для наших синів, братів і мужів, що є в тому рішальному бою; з проханням ласки для перемоги тих ідеалів, які заступаємо в тій страшній боротьбі, бо нічого іншого, як каже президент, ми не бажаємо.

І щож іншого можемо ми в такій хвилині робити? Сповнивши свої обовязки супроти свого краю, та сповняючи їх ревно далі, ми можемо тільки уповати у дальшому на Божу поміч у тій твердій вірі, що наші вояки на фронті сповнять свої обовязки з честю і достойністю, як їх досі сповняли. А як так, то усе інше залежить і далі буде залежати вже тільки від — Вищої Сили.

Перші вісти, які до нас дійшли про інвазію, такі щасливі й добрі, що аж вірити не хочеться, щоб усе могло піти так гладко, так точно, з таким успіхом, і, що найважніше, з такими малими втратами у людях. А те останнє найбільше лякало й журило наших воєнних начальників! Самі вони надіялись дуже великих початкових жертв і виразно про це говорили, щоб усіх нас заздалегідь на це приготовити. Та виявилось, що так не сталось. А це вважається знов не тільки виявом розуму і зручности наших командантів, але теж і виявом спеціяльної ласки Божого Провидіння.

Та хоч так є, то проте з усіх сторін звертають нам увагу, що це щойно початок. Що ще потриває кілька тижнів, заки буде можна пізнати, яку велику силу зібрав ворог до цеї остаточної воєнної розправи. На протязі тих перших тижнів прийде до боїв на великі розміри. І то до дуже кривавих боїв, в часі яких воєнне щастя може перехилятись тут і там і на сторону ворога. На все те треба бути приготованим. Боротьба буде ще довга і дуже завзята. А хвилевий її вислід змінливий. Але щодо одного треба бути певним! А це щодо того, що буде іти одна наша лава за другою, як це заповів президент Рузвелт, поки ворожі полки не будуть розторощені.

Бо ми мусимо перемогти і переможемо!

Елмер Дейвис у справі президентських виборів

Недавно порушено в американській пресі справу різних „національних ґруп" у звязку з американською політикою. Справа виринула через американських поляків і їхнє відношення до Польщі, згл. через їх натиск на американський уряд, щоб він заявився за таку Польщу, як її американські поляки обороняють, себто з старими границями на сході.

З поведення американських поляків виходило в розумінню американської преси, що якщоб теперішня адміністрація не поступила супроти Польщі в такий спосіб, як вони собі цього бажають, то „польська ґрупа" готова в осені не голосувати за поновним вибором президента Рузвелта, чи там за поновною перемогою Демократичної Партії.

Уся американська преса поставилась неґативно до такого становища „польської ґрупи", чи всякої іншої у подібних випадках. Теж і в польсько-американській пресі піднеслись остороги, щоб так цеї справи не розуміти і не „відгрожуватись" голосами „польської ґрупи", бо таке поступовання булоб шкідливим і не-американським, якщоб воно наступило. Кожний американець, підносила американська преса, повинен голосувати, як йому сумління наказує, себто в почуттю, що так, як він поступає, є в інтересі Злучених Держав.

Але від якогось часу почали тут і там появлятись іншого роду закиди, звернені проти урядової інформативної установи, Офісу Воєнних Інформацій, що нібито теперішня адміністрація вживає цеї установи на пропаґанду за поновним вибором през. Рузвелта президентом держави, і то головно серед вояків за морем, що тепер теж будуть голосувати. На це тепер дає Елмер Дейвис, начальник О. В. І., відповідь, в якій подані теж і ближчі пояснення щодо різних новинок, що ця установа їх передає. Ті пояснення є такі:

* * *

Тому, що Офіс Воєнних Інформацій в першу чергу є новинкарською орґанізацією, широкому громадянству може бути цікаво, як властиво ця орґанізація буде ставитися до президентських виборів.

В першу чергу треба знати, що Офіс Воєнних Інформацій є воєнною установою, в якій працюють люди з обидвох політичних партій, як і є безпартійні. Цей Офіс є на службі народних інтересів і в переданню новинок не може служити ні одній політичній партії. Треба зазначити, що наша Домашня філія взагалі не передає політичних новинок; її завданням є інформувати американський загал про поступ воєнних змагань, про воєнну політику, діяльність, і про цілі правительства.

Щодо нашої Заморської Філії, то вона робить те саме відносно чужих народів, тільки на більшу скалю. Вона не передає новинки американським громадянам заморем; не передає таких ні воякам, ні цивілям, бо її завданням є доставляти новинок чужим народам, і то таких, які служитимуть нашим ціллям. А наші цілі в цім випадку є такі: в першу чергу треба старатися підорвати мораль народу в краю нашого ворога і тим способом деморалізувати його воєнні змагання. В окупованих ворогом краях, нашою цілею є піддержувати в людей надію, що вони будуть визволені й заохочувати їх до боротьби з окупантом. В невтральних краях — нашою цілею є переконати нарід, що ми переможемо і тим виробити в них довіря до нашої справи. В аліянтських краях нашим завданням є поборювати пропаґанду, яка старається внести серед Обєднаних Держав роздор, і піддержувати довіря в силу Аліянтів та виробляти добру в них опінію до Злучених Держав, бо ми віримо, що чим більше матимемо серед чужих народів приятелів, тим ліпше для нас; тоді і голос наш при мировому столі буде сильніший.

Це власне є цілі американської інформаційної установи, безогляду котра партія буде при владі; як мине день 21. січня в 1945 році, то Офіс Воєнних Інформацій далі буде робити ту саму роботу, безогляду на те, хто буде президентом. Ми йшли і далі будемо йти одною витиченою дорогою, якої пляни склав з повною моєю згодою директор Заморської Філії, Роберт Е. Шервуд. Це було ще в травні 1943 року, але оскільки мені відомо, то декларація в цій справі ще до нині не була опублікована. Вона звучала так:

„Нашим завданням у справі виборчої кампанії є подавати до відома факти і доказувати, що американський нарід потрапить переводити вільний вибір уряду навіть в часі війни. Це знак, що американська демократія має рацію істнувати. Ми повинні старатися викликати в народі добре враження до обидвох кандидатів, з абсолютною безпартійністю; бо коли один з них буде вибраний президентом Злучених Держав, то нашим обовязком буде переконати світ про його добру волю, здібності правити державою і вміння керувати воєнними і повоєнними справами".

Відповідно з цим пляном в досягненню вичислених вище цілей, ми ведемо нашу установу розповсюджування новинок серед чужинців. Вони є точні і правдиві, але зміст їх передається в такій формі, яка найкраще підходить чужинецькій публиці, що мало цікавиться деталями американської політики. Все, що вона хоче знати в справі надходячих виборів, є: чи той, хто буде вибраний наступним президентом, буде старатися провадити війну до остаточної перемоги і чи щасливий кандидат та його партія готові співпрацювати в певній формі з іншими народами для того, щоби спільними силами вдержати мир на світі?

Офіс Воєнних Інформацій може запевнити народи світа, що ці справи будуть виконані. Кожний можливий кандидат, з котрої би партії він не був, рішений вести війну до остаточної перемоги над ворогами; а щодо співпраці в справі удержання мира, то переголосована великою більшістю в конґресі резолюція Коннелі і Фулбранта, декларація републиканських лідерів, в Мекінак, в справі закордонної політики, та заяви теперішньої адміністрації, дають запевнення, що така співпраця буде.

Поза те, багато новинок, які мають для американської публики велике значіння, для закордонної вони мало цікаві. Головно ті, що відносяться до внутрішних справ. Розуміється, що демократичні народи, такі, як Велика Британія, або такі невтральні демократичні народи, як Швеція і Швайцарія, цікавляться, як саме працює американська демократія, бо вони мають такі самі проблеми до вирішування, як і ми. В цім випадку персонал Заморської Філії має наказ передавати новинки про внутрішну політику Америки обєктивно, безпартійно, не фаворизуючи ні одної партії. Ми взагалі мало говоримо чужинцям про свої домашні справи, а коли зайде потреба, то робиться так, щоби не було кривди ні републиканській партії, ні демократичній, і щоби світ мав поняття про засади політики обох партій. Розуміється, що часами тяжко є вдержувати математичну рівність, але ми передаємо витяги з заяв політичних провідників всіх партій і стараємося, скільки це можливо для воєнної установи, представляти Америку закордоном в якнайкращому світлі.

Персонал Заморської Філії дістав у вище обговорених справах відповідні інструкції в останніх кількох місяцях. Зміст цих інструкцій находиться в протоколах з переслухань перед комітетом уділювання грошей, що діє в Палаті Послів, і вони скоро будуть опубліковані.

ВАКАЦІЇ ДЛЯ РОБІТНИКІВ

Раз і промислові робітники діждалися правильного трактування. Багато підприємств воєнної продукції домагаються вакацій для своїх наємців, і на диво федеральний уряд не противиться цьому. Два роки уряд взивав, щоб кожного робітника тримати якнайдовше при заняттю, а на третий вже й уряд радить дати полекшу. Всеодно, чи то тому, що через безупинну працю робітник ослабає, чи тому, що воєнних матеріялів вироблено подостатком, уряд не противиться вакаціям для робітників.

Зпоміж 15 найбільших підприємств у краю 11 взивають робітників звільнити темпо роботи й піти на спочинок на тиждень-два. Це такі підприємства: Бетлегем Стіл, Дю Понт, Дженерал Електрик, Ю. С. Стіл, Вестингтавс, Електрик, Вестерн Електрик, Кортис Райт, Доглес Еркрафт, Консолидейтед Волті, Алумінум Компані і Стендард Ойл з Ню Джерзі. Деякі інші підприємства теж сприяють робітничим вакаціям, але зогляду на невикінчення контрактів, вони просять робітників затриматися на роботі, а зате обіцюють їм відповідну нагороду в додатку до звичайної плати. Це такі підприємства: Дженерал Моторс, Крайслер і Форд у Дітройті і Ріпоблик Стіл в Клівленді. Деякі підприємства хочуть дати вакації робітникам узагалі, а тримати під рукою лише тих, що від них залежить рух у фабриці. Таким підприємством є Інтернешенел Гарвестер, якого управа вислала обіжник до підвладних управителів, щоб вони заоферували робітникам на відповідальних стано[...]ах окремий додаток до [...]ні замісць платних вака[...].

Доналд Нелсон п[ідт]римує потребу вакацій.

Голова Воєнної Продукційної Ради, Доналд Нелсон, заявив від себе таке: „Я не противлюся вакаціям для фабричних робітників, одначе вакації треба так наладити, щоб не було перерви в продукції. От на приклад: Коли якась частина робітників іде на вакації, то друга частина повинна бути готовою їх з конечности заступити. Відпочинок потрібний на те, щоб зашанувати енерґію і ужити її для виконання роботи, яка ще нас жде". Багато фабрик справді розкладає вакаційний час для своїх робітників на кілька місяців, щоб не переривати продукції. Цілком навпаки бувало перед війною, коли то замикано фабрики на час вакацій.

Замикають фабрики на час вакацій.

Одначе бувають фабрики, яким виплатиться замкнути фабрику на 2—3 тижні і дати вакації всім робітникам. Між робітниками є такі, що їм належиться тиждень платних вакацій, а іншим (хто працює понад 5 літ), належиться 2 тижні. Отже тоді фабрика застановляє роботу і всі йдуть на вакації. Отак підприємство Рейтіон Менюфекчюринг Компані в Бостоні розпускає на вакації робітників 17. липня й робота стає. Інша фабрика в стейтах Нової Англії застановляє працю й оголошує що переводить обрахунок інвентаря. Робітники тимчасом мають платний спочинок, а по „обрахунку" вертаються до праці. Меджестик Радіо в Шікаґу замикає одну частину фабрики на час вакацій, а цим дуже вдоволені жінки і тому вони менше покидають роботу.

Положення в Дітройті.

Тепер місто Дітройт стало осередком всієї промислової продукції і там витворилися спеціяльні робітничі відносини. Юнія Злучених Автомобілевих Робітників довгі часи ішла наперед з кличем за вільні вакації ще від 1930 р. Тепер вона має умову з підприємством Крайслера. Там дають заплати $46 на вакації для робітників, що працюють від 1 до 5 років, а по $95 для тих, що працюють довше. Робітник самий має рішати: Чи він хоче мати вільний час на вакації, чи лише доплату до зарібку. На теперішний час юнія підняла клич за підвишку цього додатку. Дженерал Моторз піднесло доплати для робітників по 40 до 48 годин до теперішної вакаційної доплати для робітників, що працюють нижче 5 літ, а по 80 до 96 годин для робітників, що працюють понад 5 літ. Лейкгід Еркрафт говово заключити такусаму умову з наємцями.

Каліфорнійський департамент Промислових Прилюдних Відносин проголошує, що там тепер далеко більше підприємств заключають умову з юніями про признання робітникам платних вакацій, ніж це бувало ще перед двома роками. Стабілізація праці і заборона підвишки плати урядовими агенціями стали причиною робітничих домагань за признання вакацій. Як наємці не можуть домагатися підвишки плати, то хочуть добути признання платних вакацій і їх продовження.

Деякі підприємства ще перед війною мали свою програму щодо вакацій, але її тепер завісили на час війни. Це був плян „річниць". Отже бувало таке: Після 1 року постійного заняття в Юніон Ойл Компані робітник діставав 1 тиждень платних вакацій, по 2 роках 2 тижні, по 25 літах 3 тижні, а по 30 літах 4 тижні. Інші підприємства взялися за такусаму програму лише з різними комбінаціями.

Усе це вказує, що Америка признає робітника за співгосподаря в підприємстві і хоче його привязати до одного підприємства, як до свого власного господарства.

АНТОНІНА СТРУТИНСЬКА

БЕЗУМНИЙ ДЗВОНАР

2)

— Бідні ті мами, що їм він діти няньчить! Ото красна нянька! Преч би сі казала! — говорила наша куховарка, призбируючи за кавою посуду. Бо „Шаріко" пристрасно любить малих діток. Не допильнує молода мати дитини, він схоплює малятко, ховає за пазуху й біжить через містечко, ніжно голублячи дитинча:

— Піціке! Піціке![7]) А його тупа морда набірає пестливої мягкости кудлатого, обласкавленого Бровка.

— — — — — — —

Буває Дешко часом працює на заробіток. Замітав оноді подвіря на попівстві. Робить це поважно, якби брав участь у якійсь містерії, а все приговорює, ніби розумна людина, справжній Янош, чи Дьирдібачі:

— Нема пасуї, нема тенґериці...[8]) Мнясо дорогоє..; Та не знау, що будут варити?...

Зіниці бігають жваво, мов мишенята на право-наліво, направо-наліво... Згорнув віником пожовкле листячко акацій й задумався...

Сутеніло. Хтось раптом затяг тужної: „І боя, війооля... Исі селььи фуй а"...[9]) Це за церквою машерував на фронт уквітчений відділ піхоти: раз-два, раз-два... Щораз ближче. Спів то кучерявився, то виразнішав: „Ібоя віраґтоль лес а косороя!" У пісні замикалась любовна драма молодої пари: любоці, радість. „Приходь, янголе, на розмову!" кличе вояк дівчину в рожевому сподіванні щастя. Та мельодія завиваючи легеньким танечним кроком, заєдну сумує, що квітнуть фіялки й левкої, а дунуть осінні вітри. Гей гей, лукава доле!

Того самого дня над вечером по росі знов було чути, як глухо дзріґалася земля від далеких гарматніх стрілів: бавх! бавх!...

Уже недаром від довшого часу скрізь пробігав таємний шепіт, що москалі йдуть. „Санітетсфельдпо" мало кудись рушати. Отець Євмен хитро посміхався чорними очима грека.

Білобрисий москаль Мітька дразнився з нами „австріячками", що „русскі" йдуть і заберуть усю Австрію. Бо відомо:

„Єзділ, єзділ бєлий цар,
Православний государ.
Та обєзділ цєлий свет,
Усіх побіл, рускіх нет!"

Мама перечила. Не з „ц. к. патріотизму" і для двоголового орла, сохрань, Боже! А так собі: „Нехай ніхто не радіє, що ми, мовляв, москалів боїмося!"

— — — — — — —

Якось невдовзі після тих тривожних відгуків війни скоїлась у Севлюші доволі цікава подія. Не згадує про неї ні одна хроніка на світі. Пропала вона, як безліч інших справ у безодні людського забуття. А проте вона вартна уваги. Її справжнім героєм став не хто інший, тільки наш таки погорджуваний Шаріко! Він — юродивий, невіглас — єдиний між усіми розумливцями Севлюша мав розум і хоч принижений, потоптаний, — між усіми честилюбниками — честь. „Це єдиний чоловік, якого від тепер у Севлюші шаную!" хмурив опісля брови батько.

Мали саме брати севлюшські дзвони на гарамтній стоп. Справа пішла гладко і спочатку майже без враження. Беруть, то беруть. Нехай! Хто думає про такі марні речі, як пливе ціле море людських сліз, коли кров тече ріками і гинуть міліони? Автім кому з верхівки австро-угорської монархії хотілось би дбати за дзвони, що скликали забутих світом, поневолених і осміяних „руснаків", „бідеш Орос"?!

Правда, як недавно зрівняли в церкві юлійський календар із григоріянським, люд збунтувався й святкував далі по свому: „пип" своє, а вони своє. „У нас кнігинько, завтра с'єто! Вельика Богородиця!"[10]) говорила до мами (звісно, вже після празника в церкві) газдиня, що носила ожини з Ільонова.

(Кінець буде).

[7]) Піціке (ц тверде) — малюсенько, мацісінько.

[8]) Тенґериця — малай кукурудза.

[9]) Уривок угорської пісоньки: „Фіялки, левкої... Віє осінній вітер" і т.д.

[10]) Карпатський говір.

Поклик

Відділу Співпраці з А. Ч. Хрестом при Українськім Конгресовім Комітеті.

Громадяни і Громадянки!

Побідні аліянтські війська розпочали інвазію Европи і для міліонів гноблених народів починає всміхатися надія визволення. Та лиш ціною великих людських жертв мож буде закінчити цей геройський почин, на який з дріжучим серцем ждав увесь вільний демократичний світ. Кров, рани і терпіння найкращих синів Америки та її союзників будуть значити кожну пядь визволеної Европи.

Це неминуча дійсність, якої образ треба держати нам без упину перед очима — навіть у хвилях найбільших підйомів, перемог та успіхів. І саме для тої цїли, вслід за електризуючими вістями про інвазію европейського континенту, хвилі радія по цілій Америці задріжали від покликів про негайну, посилену допомогу американському Червоному Хрестови. Бо для цеї установи саме тепер починається жниво, а кожна одиниця, яка у цьому найбільшому від початку війни моменті находиться у запіллі — повинна доложити усіх зусиль, щоб А. Ч. Хрест міг це преважне своє завдання якслід виконати.

Тому звертаємося з покликом до усіх наших громад та кожної одиниці українського роду зокрема — щоб грошевою жертвою, даруванням крови чи помічною працею допомогти А. Ч. Хрестови ратувати з обіймів смерти цих, які зважилися на найбільше в історії людства геройство. Звертаємося з покликом до нашого жіноцтва, щоб усюди, зорганізуваними ґрупами, а де це неможливе — одинцем, голосилося до роблення медичних перевязок чи т. зв. продукцій.

До наших Всечесніших Отців звертаємося з гарячим проханням, щоб з проповідниць та інших місць, звідкіля мають вони нагоду промовляти до вірних — закликали їх до жертвенности, праці та дарування крови на цїли А. Ч. Хреста. Зокрема цю останню акцію, як знаменний вияв християнської любови та гуманности — поручаємо окремій опіці нашого Всечеснішого Духовенства.

Усіх промовців, орґанізаторів та кожну провідну одиницю, якій доводиться тепер стрічатись з ґрупами нашого громадянства при нагоді свят, ювилеїв, чи підприємств — прохаємо тямити про А. Ч. Хрест і на кожному місці завзивати до виповнювання наших для нього обовязків.

Европейська тюрма дріжить у основах. Квіт американського народу, а серед нього теж ці, у яких жилах пливе українська кров з безприкладним геройством розвалюють тюремні мури. Багато з них положить своє життя при цій роботі. Але цих, яких ще мож буде вирвати з тісних обіймів смерти — Американський Червоний Хрест хоче за всяку ціну ратувати і повернути нам домів. Поможім йому у цьому!

За Відділ Співпраці з А. Ч. Хрестом:

Б. Катамай, К. Олесницька.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Зібрали $4,000 для А. Ч. Хреста.

Через минувші два місяці — березень і квітень — Американський Червоний Хрест провадив кампанію, щоб зібрати в місті Шікаґо 12 міл. долярів на так званий Воєнний Фонд. Українська громада міста Шікаґо причинилася до цеї збірки ось так: Жіночий відділ Ліґи Американців Українського Походження устроїв концерт, в неділю 26-го березня, в салі Шопен Школи, і призначив цілий дохід на Американський Червоний Хрест.

В концертовій проґрамі брали участь такі товариства і особи:

Американський гимн відспівали українські відділи Американського Червоного Хреста, котрі зорґанізувалися при православній парохії св. Володимира, Жіночім Запомоговім товаристві, і товаристві Золотого Хреста. Всі членицї виступили в звичайнім однострою Червоного Хреста. Вступне слово виголосила предсідниця свята п-ні Катерина Ґульчій. Сопранове сольо — п-а Ліліян Опихана, при акомпаніяменті — Олена Опихана. Фортепіянове сольо виконала п-а Елва Барабаш. Промовляла предсідниця Американського Червоного Хреста, п-і Стромбек, котру представила п-і Марія Дацків. Потім була фільма: „Праця Американського Червоного Хреста". Промову в українській мові виголосила п-і Анна Василовська. Сольо на гармонії виконав п. Лестер Раб. Українські танки виконали: п-ни Стефанія Брудна, Марія Брудна, Олена Брудна, Стефанія Єндзьо і Сивеля Слизюк, а акомпаніював на гармонії Йосиф Єндзьо. Сопранове сольо відспівала п-на Марія Гавришків, а акомпаніювала Олена Опихана. Українські народні пісні відспівав Український Жіночий Хор, котрого диригентом є п. Юрій Бенецький. Сольо на гармонії виконав п. Йосиф Єндзьо.

Присутні на концерті зрозуміли потреби Червоного Хреста, а оцінюючи його благородну роботу зложили такі жертви:

Католицька Парохія св. Николая $182.12, оо. Василіяни при Парохії св. Николая $50.00. Католицька парохія Пресв. Богородиці $300.00. Православна парохія св. Володимира $15.00. П-во Стефан і Ксеня Лука при парохії св. Володимира $150.00;

По $25: Жіноче Запомогове Тов. Стефан Кіняк, Товариство Княгині Ольги, Від. 93 УРС.

По $15: Товариство Українських Молодих Жінок.

По $10: Марійська Дружина при парох. св. Николая, Українсько-Американський Товариський Клюб, Українсько-Американський Горо анський Клюб, Богдан Пелехович, Клюб Українських Дівчат, п. Козира, Іван Крафчишин, Джеймс Дякун, Від. 51 УРС (Тов. ім. Т. Шевченка), Український Золотий Хрест, Володимир Горинець, Союз Українок, Михайло Петрів, Віктор Мигаль, Бр. св. Николая, від. 106 УНС, п-ні І. Смук, Запороже. (Позичкова Каса).

По $5: Роман Смук, д-р О. Тарнавський, Н. Забіяка, Бр. св. Стефана, від. 221 УНС, М. Яворський, М. Ґульчій, Марія Гавришків, І. Крук, Христина Крук, А. Партика, А. Гасюк, Анна Тобак, М. Слизюк, Сестр. св. Ольги при прав. парох. св. Володимира, Провидіння, від. 55, І. Побутський, М. Белегай, Г. Крайник, А. Оленек, Сестр. Благовіщення, від. 125 УНС, Тов. Ольги Русової, М. Васевич, Укр.-Американський Клюб, Т. Курко, В. Токаревич, С. Паньків, капт. І. Барабаш, І. Гайович, М. Заболоцька, В. Сидорик, М. Васильців, Анна Ничай, Т. Подола, М. Леськів, Ю. Куць, С. Сеник, С. Куропась, Єлисавета Ганак, Софія Стравняк, Д. Єсник, В. К. Головацький, Н. Юречків, М. Макій, Н. Батюк, Ю. Явний, В. Коцовський, Ева Паланичка, Марійський Товариський Клюб, Марія Шевчук, І. Дужанський, С. Доманчук, І. Баґрій, С. Воркун, С. Брудний.

По $3: Марія Вінярська, С. Прокопів, Л. Доманчук, п-ні В. Шкраба, Ірина Ружецька, Л. Рибак, о. Т. Форостій, Н. Пашко, Анна Піндак, Катерина Єйська, Марія Стасюк, Н. Гудз, Анна Поплавська, Ксеня Плетяк, І. Пиніло, Павлина Домарська, М. Дворянин, І. Курко, Ольга Ліхтер, Розалія Рурка.

По $2: М. Гладкий, В. Костюк, М. Горох, Н. Дмитрусь, Параня Єндзьо, В. Квасниця, Г. Гнатишин, Текля Крайс, Катерина Край, М. Єнджейовський, Молі Вельків, Ю. Павлик, Ольга Воловник, М. Подвайцятний, Катерина Шемерляк, Р. Білик, Юлія Міпцінська, Д. Лантвіт, Бобій, М. Бойчук, Т. Бойчук, Трепечко, Самардак, О. Штогрен, П. Гіжовський, Й. Максиник, Софія Панасюк, Г. Шостак, В. Любас, Е. Фіца, С. Гаврилишин, Т. Кривовяз, Анна Строндка, М. Шкрабан, Анна Кіркгарт, Анна Зубінська, Катерина Копінь, Н. Кордик, Олена Чуба, Анна Онисків, В. Лучків, Марія Солтис, Федун, Мілдред Курко, Євгенія Вайда, Анна Писарчук, Текля Оленик, Марта Березовська, Анна Медзяк, С. Меґас, Анна Містурак, Марія Шемердяк, І. Городецький, Т. Шпікула, Курко, П. Денис, М. Мотлюк, Г. Шіска, П. Драй, Душна, С. Падяк, о. К. Кірстюк, Ю. Маслей, М. Горний, К. Каня, Катериса Гула, Г. Сенів, М. Погребний, Текля Шостак, Олена Турнер, М. Баран, Марія Любас, М. Каліш, А. Піш, Г. Матвіїв, Бітерман, В. Варій, Вус, С. Прийма, Н. Бучинська, Соня Андерсон, Анна Шведа, Бесі Сірант, П. Каня, П. Савіцький, Д. Максимюк, Анна Дубик.

По $1.50: І. Хміляр.

По $1: Олена Лабойко, Д. Паславський, Я. Герус, М. Баран, М. Гутман, М. Гурка, П. Василовський, Минчинська, М. Вайда, М. Гутмін, М. Попіль, Розалія Рибак, Вальц, І. Костецький, Марія Водянська, Софія Яворська, І. Рибій, Марія Тимчук, Анна Симочко, Остап, Анна Ткачук, Анна Децик, Д. Славко, М. Балан, І. Щерба, Т. Ковальчук, Дякун, Ірина Шевчук, Ірина Гресько, Анна Василовська, Анна Савчин, С. Базан, Булка, Розалія Ламб, І. Шкраба, Параня Боднарчук, М. Запухляк, Куць, Лабойко, Катерина Астанас, В. Гменик, Моранець, Евгенія Зейнор, Павлина Батюк, Абрамик, Анна Демко, Трох, Древніцька, І. Николюк, П. Іванків, І. Дмитрів, Тесі Глоська, Марія Густик, Анна Рей, А. Коколус, Й. Коцовський, О. Букала, М. Куропань, О. Ділух, Анна Гаркала, Марія Германович, Катерина Іськів, С. Тимец, Марія Гіжорська, Катерина Могало, П. Сенкій, Марія Лащук, Анна Савіцька, В. Бобій, С. Забитко, Яремій, Гребінець, Патрун, Сиротюк, П. Герлецький, І. Мюбезний, Л. Федик, Гринишин, Шульц, Розалія Рогацька, К. Тупиця, О. Гавришко, А. Гасюк, Т. Паращук, М. Карплюк, В. Тимуш, А. Олещук, Т. Ничай, К. Швець, О. Ппорлюк, А. Сосновський, П. Ранасюк, А. Готрій, К. Білик, М. Мах, Софія Вудз, С. Когут, Т. Сарахман, Ф. Мазурик, Г. Дацків, Анна Цуприк, Н. Ліхтер, П. Демчина, Ольга Січевська, Марцинів, Вікторія Ларсон, Анна Кошіль, Анна Спарацїно, Ф. Гнатишин.

Крім доходу з концерту і повище згаданих жертв в сумі $2,074.62, члени українських відділів Американського Червоного Хреста провадили збірки при театрах, церквах та інших підприємствах, так, що з жертвами осіб, котрі не бажали подати своїх імен, українська громада міста Шікаґо зложила на воєнний фонд Американського Червоного Хреста 4,000 дол.

Беручи під увагу, що центральний комітет всіх народностей в Шікаґо припоручив українцям мібрати квоту в сумі 3,000 дол. в загальній збірці для Червоного Хреста, то цього року українці міста Шікаґо не лише осягнули свою квоту, але побільшили на 1,000 дол., за що я в імени комітету щиро дякую всім жертводавцям і тим, котрі уможливили успішну збірку.

Ліга Американців Українського Походження:

Катерина Ґульчій, предсідниця Жіночого відділу.

НАЦІСТИ МУЧИЛИ ВЯЗНІВ.

ЛОНІОН, (ОНА). — До Лондону прибув польський біженець, що перебув в концетраційному таборі в Осьвенцімі цілих два роки. Він каже, що німці так страшно знущалися над вязнями, що тільки найбільш витревалі могли спастися від смерти. Цей поляк говорить, що на весні 1942 року в тім концентраційнім таборі було 110,000 вязнів. Були там не тільки поляки, але й цигани, жиди, і навіть німці. Розуміється, що найбільше було поляків, а пізніше німці почали звозити до Осьвенціма ще закордонних жидів. Їх приділяли до баталіонів праці і заставляли робити від вчасного ранку до пізної ночі. Поляками також гонили, як кіньми, а годували лиш так, щоби чоловік з голоду не вмер.

Втікач говорить, що в концентраційному таборі в Осьвенцімі німці збудували кілька будинків на те, щоби в них ґазом видушувати старих жидів, дітей і поляків. В тих будинках німці поробили спеціяльні келії, до котрих зганяли жидівські і польські жертви, і там їх дусили. Робили це кождого дня. А закордонців, то навіть до табору не вписували, а просто казали їм розбиратися і нібито іти „цум баден" — до лазьні, а вдійсности — на смерть. Найбільше дусили закордонних жидів з Франції, Голяндії й з інших західно-европейських країн.

Віктор Доманицький.

ПОЧАТКИ УКРАЇНСЬКОЇ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ НАУКИ ТА УКРАЇНСЬКОЇ АҐРОНОМІЇ В КІНЦІ XVIII. ТА ПОЧАТКУ XIX. СТОЛІТЬ

10)

VIII. Харківський колеґіюм — Харківський Університет.

Харкіський колеґіюм заснували: вихованець Києво-Могилянської Академії Архієпископ Єпіфаній Тихорський (помер 1731) та кн. М. М. Голіцин, що був звязаний з Академією родинними звязками, в той спосіб, що р. 1726 перенесли до Харкова Білгородську семинарію. Школа ця була ще більш цивільною і багатшою, як Київська Академія. Тут з 1765 року вчили учнів малювання, інжинірних наук, ґеодезії; з 1795 року — природознавства, а з початком XIX століття сільського господарства та медицини. За час своєї діяльности Харківський Колеґіюм випустив 400—800 вихованців. Учителями Колеґіюма все були вихованці Києво-Могилянської Академії. В р. р. 1759—1766 тут працює яко учитель поетики вихованець Києво-Могилянської Академії український фільософ світової слави — Григорій Сковорода, що був під значним впливом грецьких фільософів, зокрема Арістотеля та Плятона. За дуже радикальні думки р. 1766 Г. Сковороду звільняють з посади учителя Харківського Колеґіюма і він вже аж до кінця свого життя (помер 1794 р.) ходить по селах Слобідської України та навчає людей правилам морального життя. Своїми проповідями Г. Сковорода підготовляв ґрунт для заснування Харківського Університету, і тому його треба вважати духовним батьком цього культурного осередку.

Думка про Харківський Університет зявилась у відомого вже нам В. Н. Каразіна р. 1802 підчас балачки з царем Олександром І. Думку цю цар зустрів прихильно. Тому Каразін відїхав до Харкова і там знайшов особливу піддержку у провідника шляхти (предводитель дворянства) В. М. Донац - Захаржевського, Г. Р. Шидловського, священика В. Фотієва та Харківського голови Урюпіна. Як ми вже зазначали, В. Н. Каразін викликав в Харкові такий підйом і порив всіх верств суспільства, який можна було бачити лише при заснуванні братських шкіл та Київської Академії в початку XVII. століття. Не лише Харківська шляхта, але й шляхта Катеринославська та Херсонська допомога справі заснування Харківського Університету своїми значними пожертвами. В. Н. Каразін дуже швидко оформив цю справу в Петербурзі, так, що 24. січня 1803 року цар Олександер І. вже підписав указ про заснування Харківського Університету. Попечителем Університету, і одночасно Попечителем Харківського учбового округу призначався ґраф. С. О. Потоцький. До початку 1895 року вже був готовий склад професорів, яких ґраф Потоцький запросив переважно зза кордону, а саєм: з 46 професорів 29 запрошено з закордону (18 німців, 4 французи, 7 західних словян) і лише 17 походженням з тодішньої Росії. Серед цих професорів особливо виділювались: професор клясичної словесности Ромель, професор фільософії Шад, хемік Ф. Гізе, анатом Ванноті, ветеринар Пільґер, Стойкович І. С., Ріжський, (перший ректор Харків. Унів.). Т. Ф. Осиповський, І. Ф. Тимковський. 17. січня 1805 року відбулося урочисте відкриття Харківського Університету або як то всі тоді казали — „свято освіти".

Таким чином В. Н. Каразіну пощастило перевести в життя ту мрію українського суспільства, якої не змогли перевести в життя ані гетман Кирило Розумовський (Батуринський Університет), а ні Потьомкин (Катеринославський Університет). Для нас — аґрономів найбільш цікавим є те, що на катедру аґрономії відразу був запрошений Мартин Пільґер, професор ветеринарії на Гісеньському Університеті (помер 1838 р.). Проф. Пільґер видавав року 1817 журнал „Український Домовод", якого вийшло лише 2 книжки. Року 1835 з ініціятиви проф. Вішневського та Галицького відчиняється при Харківському Університеті практична ветеринарійна школа, яка року 1830 перетворюється в Харківський Ветеринарійний Інститут. Таким чином в Харкові відразу з 1805 року намічається в роботі аґрономічної катедри ветеринарійний ухил, який і приводить до заснування першої на Україні високої сільсько - господарської школи — Харківського Ветеринарійного Інституту. В дальшому року 1825 виклади сільського господарства на Університеті веде І. А. Криницький (1797—1838), вихованець Віленського Університету, де він також викладав науку про сільське господарство до р. 1825. Року 1825 катедра природознавства на Харківському Університеті розділюється на три катедри: 1) ботаніки, 2) зоольоґії, 3) мінеральоґії, з 1838 року вводяться курси технічних наук, а року 1844 виділюється природничий відділ. В дальшому катедру аґрономії на Харківському Університеті з 1877 року обіймає проф. А. Зайкевич,, який 1880 року орґанізує перші на Україні науково поставлені польові досвіди і тому вважається основоположником української сільсько-господарської досвідної справи. З 1811 року з ініціятиви В. Н. Каразіна при Харківському Університеті почало свою працю „Фільотехнічне Товариство", яке проіснувало до року 1818 і мало метою сприяти розповсюдження сільсько-господарських відомств. Також з 1812 року почало своє існування „Учебное Общество", яке мало природньо історичний відділ. З 1812 року почав також виходити за редакцією університетського книгопродавця Ланґнера журнал „Харковкій Еженедельник" в якому містилось статті з економії та технольоґії. В ціж роки в своїх маєтках на Харківщині працювали О. Самборський та В. Н. Каразін.

(Дальше буде).

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ—WANT ADS

Classified Department—BErgen 4-0237—BRyant 9-0582

War Manpower Commission Employment Regulations

Essential Workers need Statement of Availability. If transferring to less essential, need U. S. Employment Service consent in addition. Critical workers also need booth.

Сущні робітники обовязані мати посвідку, що вони є до розпорядимости. При переношенню до менше сущних робіт мусять мати крім цього згоду „Юнайтид Стейтс Емплоймент Сервіс". „Критичні"робітники потребують теж обох посвідок.

ПОТРІБНО МУЖЧИН — **ПОТРІБНО ЖЕНЩИН**

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

З діяльности Клюбу Воєнних Матерей.

Дня 19. вересня 1943 року, на зборах Окружної Ради С. У. А. засновано Клюб Воєнних Матерей і Жінок. Пані Олена Лотоцька, тодішна голова Окружної Ради, перепровадила збори. Всі присутні згодилися, щоб зорганізувати Клюб Воєнних Матерей і висилати дарунки на свята для наших вояків у збройних силах Америки. До Клюбу вписалося 14. членок. До уряду ввійшли пані: Юлія Бурак, голова; Ольга Фостик, заст.; Оксана Стасюк, секр.; Анна Марич, заст.; Людвіна Пеленська, касієрка; Розалія Кісь, заст.; контрольорки: Павлина Папамаренко, Анна Бутрин, Пелагія Малиновська. Головою до закупна річей до покупків вибрано Марію Бабяк. Дотепер вписалося 100 членок. Вже вислано четвертий раз святочні дарунки. Цього разу вислано понад 200 пакунків разом зі святочними желаннями і прекрасними писанками, які писала пані Софія Василенко. По кожній висилці Клюб дістає дуже гарні листи з подякою за дарунки і за нашу працю. Велику прислугу зробила Окружна Рада С. У. А., бо дала нам позичку $50 на першу висилку пакунків. До кількох місяців позичку звернено Окружній Раді. Багато річей до пакунків комітет закупив в склепі панства Фостиків по гуртових цінах. До тепер уладжено свячене, кард парті, представлення, баль і пікнік і в часі Різдвяних Свят членки ходили по коляді. Минулого місяця кілька членок Клюбу Воєнних Матерей відвідали ранених вояків в шпиталях Нейві і Вели Фордж і доручили маленькі дарунки воякам.

На кожнім пакунку було зазначено, що дарунки передають Українські Воєнні Матері з Філядельфії. Клюб зложив на А. Ч. Хрест і Юнайтед Вор Чест, дав допомогу українському хорому воякови, вислав квіти для померщого вояка Івана Гавриленка, і жертвував $10 на пресовий фонд „Нашого Життя".

При участи всіх членок два рази нарік в обох українських церквах відправляються відправи за здоровля наших вояків та за щасливий поворот до своїх рідних.

Оксана Стасюк, секр.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Щирі на ухвали, але нещирі у їх виконуванню.

На місячних зборах від. 292 У. Н. С., котрі відбулися 14-го травня після звіту згадав секретар, що ми дуже щирі на ухвали, але не всі виконуємо ухвали. Він спинився на Конгресовім Комітеті, зясував справу тай додав: „Хоч би такі конгреси скликали ми що місяця і творили комітет, а комітету не підтримували нашою роботою, то з цього нічого не вийде". Цю думку підтримав член Іван Столяр і сказав, що ми повинні зо щирого серця підтримати Конгресовий Комітет, але не так, як складаємо на повоєнний фонд. „Для такої цілі — казав він — треба глибше сягнути до кишені". І дав від себе $10, за ним П. Кізель $3, а Павло Війтович $2, разом $15. Я вірю, що кожен піде за таким прикладом.

Петро Кізель, секр.

Не знає імени свого президента.

Недавно запросив вищий урядовець стейтового департаменту у Вашинґтоні на конференцію посла одної південноамерпканської республики, де панує вічна незгода. Після конференції треба було щось випити. Отже пе посол „За здоровля мого президента, всеодно, хто ним тепер є".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в суботу, 10. червня, в укр. прав. галі, 675 Савт 19. ул. Просимо членів прийти на збори, бо буде звіт за 6 місяців і инші дуже важні справи. Взиваємо всіх членів платити свої вкладки на зборах. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє свої члениці, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. червня, в гали церковній, в годині 3. точно. Просимо члениць явитись на означений час, бо є важні справи до вирішення Довгуючі члениці хай вирівнають свої вкладки, бо з цим місяцем кінчиться піврік. Не забувайте за приєднування нових нових члениць до Союзу і Сестрицтва. — За уряд: Евдокія Геруля, предс.; Анастасія Грицак, кас. Марія Ходак, секр.

СЕНТРАЛ ФАЛС, Р. АЙ. — Піврічні збори Тов. ім. І. Франка, від. 93, відбудуться в неділю, 11. червня, в годині 9. рано, в гали 59 Сентер ул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо буде багато важних справ до полагодження. — І. Клименчук, предс.; П. Тетик, кас.; П. Бенковський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 11. червня, в 1. год. пополудні, в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — М. Паранич, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Повідомляємо всіх лечнів і члениць, що збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, відбудуться в неділю, 11. червня, в год. 1:30 пополудні, в Дем. Клюбі, 2376 Ґрейлінґ ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо це є піврічні збори. — В. Бодруґ, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 102, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. червня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній, 2280 В. 7. вул. — За уряд: Ю. Гірняк, предс.; Д. Дарош, кас.; Д. Шмаґала, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Сестр. Благовіщення, від. 125, повідомляє члениць, що наступні збори відбудуться в неділю, 11. червня, в год. 12:30 попол., в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. — А. Васильовська, предс.; К. Плетяк, кас.; І. Подола, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Даpaxівщина, від. 275, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. червня, в 7. годині ввечір, в голи церковній. Просимо всіх членів прийти на ті збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої місячні вкладки, щоб можна дати звіт на піврічних зборах. — За уряд: М. Гречин, предс.; Н. Манорек, кас.; М. Обуховський, фін. секр. 130 — 1st Ave., New York.

ҐВАЙТСТОН, Н. Й. — Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє, що піврічні збори відбудуться в суботу, 10. червня, в 8. год. ввечір, під ч. 146-22 — 22 Еве. Просимо всіх членів прийти, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член підлягає карі згідно зо статутом. — М. Баран, пр.; М. Бринь, кас.; М. Дзярський, секр.

КЛИФТОН, Н. ДЖ. — Збори Тов. Укр. Січ, від. 182, відбудуться в неділю, 11. червня, в годині 3. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Гови Еве., Пасейк. На порядку нарад є важні справи до полагодження, тому обовязком кожного члена є прийти на збори. Довгуючих членів напоминається вирівнати свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — О. Боднарчук, предс.; Г. Яськів, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збручa, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. червня, в годині 2. пополудні в Укр. Гор. Клюбі, 608 В. Лакавана Еве. Приявність усіх членів є конечна, бо є важні справи до полагодження. — О. Заноточний, Р. Рубльовський.

СТЕМФОРД, КОНН. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, повідомляє своїх членів і члениць, що піврічні збори відбудуться тиждень скорше, то є в неділю, 11. червня, в годині 3. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і члениць, місцевих і позамісцевих, прийти точно на час і почути піврічний звіт урядників і контр. комісії. Рівнож просимо не забувати за приєднування нових членів. Ювилейна кампанія продовжується далі. — В. Карий, пр.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211, повідомляє всіх членів і члениць, що піврічні збори відбудуться в суботу, 10. червня, точно 7:30 ввечір, в церковній гали, 35. Варен ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори і вислухати звітів уряду і контр. комісії. Довгуючі члени хай по змозі стараються вирівнати свій довг цього місяця. Не приявний урядник на цих зборах підлягає карі 2 дол, а член 1 дол. Маємо багато справ до полагодження. — За уряд: Н. Маськовіта, предс.; Г. Манастирський, кас.; Т. Соколвський, секр.

AMBRIDGE, PA. — The semi-annual meeting of the St. Basil Society, Branch 161 of the U. N. A., will be held Saturday, June 10, 1944, at 7:00 P. M. at their Club rooms, 600 Glenwood Ave. All members are urged to attend. — W. Papinchak, Pres.; A. Jula, Sec'y.

ҐЕРКІМЕР, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 192, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 11. червня, в годині 2. попол., в галі У. Н. Дому. — К. Довганюк, предс.; М. Копікевич, кас.; М. Политило, секр.

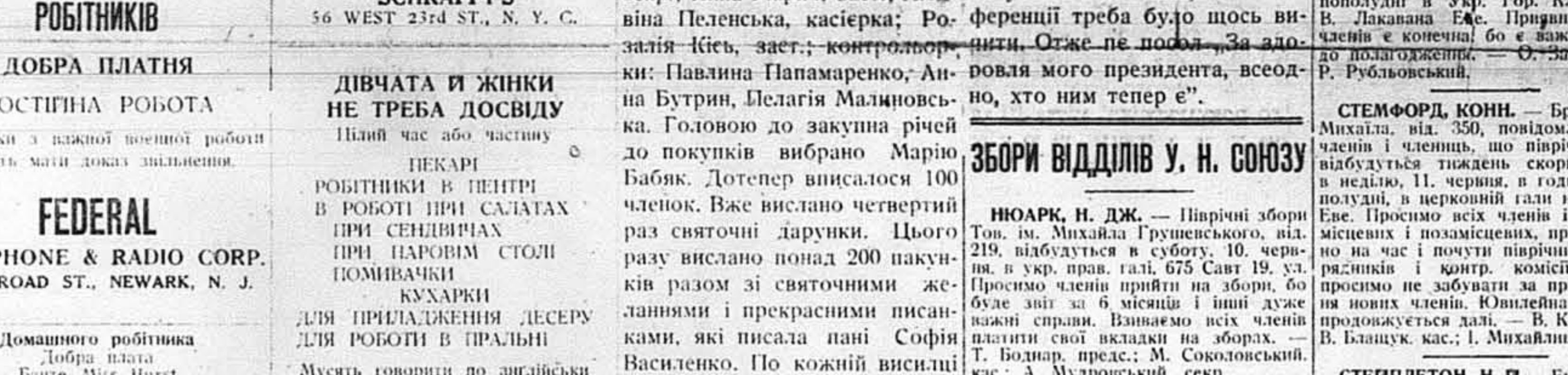
ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в четвер, 15. червня, в год. 7:30 ввечір, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул. Просимо всіх членів прийти на ці збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеглі вкладки. — За уряд: М. Косоноцький, предс.; С. Гріца, кас.; Н. Пігура, фін. секр.; А. Бусько, рек. секр.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ПОШУКУЮ сестри з дому: **Михайлина КАРПІШКА,** родом з Хирова. Хтоб знав її адресу, або вона сама, хай напише до брата:
OLEXANDER KARPISKA
1618 De Bullion St., Montreal, Que., Canada

САМІТНИЙ чоловік пошукує **помешкання** при малій українській родині в Ню Йорку.Волить надолинні міста. Пишіть: 110-1
CAM. GROCERY
335 E. 6th St., New York 3, N. Y.

ТАРЗАН, ч. 984. Подвійна загроза.

Д'Арнот крикнув: „Розбивайте двері! Ми мусимо спасти Тарзана!" — Невиносний пожар відогнав Д'Арнота й його вояків. — Тарзан, дещо очунявши, вдарив об двері своєї вязниці. — Але двері не подалися, і він оглушений упав, не знаючи про ще одну небезпеку.